

Av. Hatice ÖNEL
Şahin Hukuk Bürosu

İklim krizine karşı küresel çapta verilen mücadelede tarihsel bir dönüm noktası olarak görülen Paris İklim Antlaşması nihayet 6 Ekim 2021 tarihinde Türkiye tarafından TBMM’de onaylandı. Peki öncesinde ne olmuştu, şimdi ne olacak?

Paris Antlaşması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında, iklim değişikliğinin azaltılması, adaptasyonu ve finansmanı hakkında 2015 yılında 195 ülkenin katılımı ile kabul edilmiş, 22 Nisan 2016’da aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 175 ülke tarafından imzalanmıştı. Ancak aradan geçen bu 5 sene boyunca antlaşma TBMM’de onaylanmamış, resmî olarak tanınmamıştı.

Sözleşmenin nihayet 6 Ekim 2021 tarihinde onaylanması ile Türkiye’nin uymayı taahhüt ettiği uluslararası yükümlülükler gündeme geldi. Sözleşme ile Türkiye’de ekolojik, ekonomik ve sosyal politikalarda büyük değişimler gerektiren yeni bir dönem başladığı açık. Zira bu yeni dönemin ilk işaretlerinden biri de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın adının değiştirilip Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yapılması oldu.

Türkiye, 2030’a Kadar Sera Gazı Emisyonunu “Artıştan %21 oranında” Azaltacak

Yapılan araştırmalar neticesinde oldukça açık ki küresel ısınmaya neden olan iklim krizinin en büyük sebeplerinden biri sera gazları. Bu sera gazı salınımlarının azaltılması antlaşmanın temel hedefi olduğu gibi antlaşmayı onaylayan ülkeler için de temel yükümlülük haline geldi. Zira emisyon azaltım adımlarıyla küresel sıcaklık artışını 1-5 ila 2 derecenin arasında tutmayı başarmanın ve hatta 1.5 derecede sınırlamanın, akabinde 2050 yılı itibarıyla tüm gezegende artık karbon-nötr hedefine ulaşmanın yolu sera gazı salınımlarının azaltılmasından geçiyor.

Küresel Karbon Atlasına göre ise Türkiye, emisyon salınımı açısından dünyada 16. sırada yer alıyor ve küresel sera gazlarının yaklaşık %1’inden sorumlu. Bu kapsamda ilk yapılacak olan Türkiye’nin, Antlaşma

PARİS İKLİM ANTLAŞMASI SONRASI İKLİM KRİZİNE GENEL BİR BAKIŞ

gereği Ulusal Katkı Beyanı denilen sera gazı azaltımı taahhüdünü sözleşme sekreteraryasına vermesi ve bunu her 5 yılda gözden geçirmesi. Türkiye 2030 yılına kadar sera gazı emisyonunu artıştan yüzde 21 oranında azaltmayı taahhüt etmekle beraber kömür ve kömüre dayalı enerjiden çıkış için bir takvim belirleyecek ve enerji dönüşümünü yerine getirmek için bir yol haritası oluşturacak.

Artıştan %21 Oranında Azaltım Ne Anlama Geliyor?

Türkiye’nin BM Sekreteryası’na sunulan Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı’nda, 2012 yılında 430 milyon ton olan toplam sera gazı emisyonlarının, azaltım önlemleri ile 2030 yılında 929 milyon tona kadar çıkarabileceği belirtildi. Başka bir deyişle Türkiye sera gazı emisyonlarını azaltma taahhüdü vermedi, iki katından fazla artırabileceğini söyledi. Türkiye bunu yaparken, eğer hiç önlem alınmazsa emisyonlarının 2030’da 1 milyar 175 tona çıkacağını, ancak verilen beyanla bu miktarın 929 milyon tonda tutulacağını taahhüt etmiş oldu. Bu beyanını ise “artıştan %21 oranında azaltım” olarak tanıttı. Ancak bu beyanı ile Türkiye’nin resmi planlarında 2030 sonrasındaki dönemde de sera gazı emisyonunu azaltmaya yönelik bir hedefi bulunmadığı ne yazık ki oldukça açık.

Peki Antlaşma Türkiye Açısından Ağır Bir Yük Doğuracak Mı?

Araştırmalar gösteriyor ki Türkiye’nin aktif bir iklim politikası yürütmesi halinde milli geliri %7 oranında artabilir¹ ve hatta enerjide %70’lerin üzerinde dışa bağımlı halde olan Türkiye, bu bağımlılığın temel nedeni olan petrol, doğal gaz ve kömür kullanmayı bırakmak ve yerine güneş, rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ile iklim krizini durdurmak yolunda önemli mesafeler kat edebilir. Zira yenilenebilir enerji kaynaklarının herhangi bir yakıt maliyeti bulunmamakta, dolayısıyla dışa bağımlılık da söz konusu değil.

İkincil olarak, iklim krizi ile mücadeleyi destekleyecek düşük karbonlu bir gelişmenin fosile dayalı ekonomik yatırımlara göre daha fazla istihdam yaratacağı da açık. Kaldı ki, birçok ülkenin karbonsuzluğa dayanan yeni bir ekonomik düzen kurduğu düşünüldüğünde, bu yeni düzene adapte olmak, güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji potansiyeli yüksek Türkiye'ye bazı fırsatları da beraberinde getiriyor. Örneğin; Avrupa Birliği Sınırdan Karbon Düzenleme Mekanizması ile 2050 karbonsuzlaşma hedefine giden yolda, ticari ilişkileri olduğu ülkelerin de dönüşmesini bekliyor. Bu anlamda AB, ihracatının neredeyse yarısını bu ülkelere yapan Türkiye için büyük önem taşıyan bir ticaret ortağı. Türkiye, Paris Antlaşması'nı onaylayarak aslında bu mekanizmaların ilgili endüstrilerinin karbon ayak izini azaltmasına ve bir iklim finansmanı desteğine dönüşmesine de bir anlamda fırsat yaratmış oldu.

Diğer dünya ülkeleri ekonomilerinde de, tıpkı bu gelişmelere paralel olarak, tüm sektörlerin daha düşük karbona dayalı süreçlere geçişte hız kazandığını görüyoruz. Zira güneş ve rüzgâr enerjilerinin hızla düşen maliyetleri, bu enerji kaynaklarını birçok pazarda fosil yakıtlardan daha iyi seçenekler hâline getirdi. Küresel danışmanlık şirketi SYSTEMIQ tarafından hazırlanmış "Paris Etkisi: İklim Antlaşması Küresel Ekonomiye Nasıl Yeniden Şekillendiriyor" (The Paris Effect) isimli raporda, 2030 yılına kadar, emisyonların yüzde 70'inden sorumlu karayolu taşımacılığı, ısıtma ve tarım dâhil olmak üzere birçok sektörde rekabetçi ve düşük karbonlu çözümler elde edileceği öngörülmüştür.

Bu halde, bizim de yapmakla yükümlü olduğumuz şey, enerji sektörü başta olmak üzere en çok sera gazı salınımindan sorumlu sektörlerden başlayarak, bütün sektörlerin kendilerini yenilemeleri, alternatif enerji ya da yeşil enerjiye dönüşümünün bir an önce başlaması, inşaat, alt yapı ve mega projelerin sera gazı salınımindaki büyük sorumlulukları nedeniyle bu projelerin gözden geçirilmesi olacak. Zira yukarıda da bahsettiğimiz üzere, Paris İklim Antlaşması ile iklim krizine karşı mücadele hız kazanacağı gibi

sözleşme ile birçok ülke ekonomisi için yeni bir kapı açılacağı da ortada. Karbon piyasasının kurulduğu durumda, enerjide verimliliğe giden ve temiz enerjiyi kullanan kuruluşlar yükümlülüklerinden daha fazla sera gazı azaltımı yaptıkları sürece, bu azalttıkları karbonu piyasada satarak ilave bir gelir sağlayacakken, dönüşüme gitmeyen, kirli teknolojileri kullanan işletmeler ise hedeflerini tutturabilmek için piyasada oluşacak fiyattan karbon permisi satın almak zorunda kalacak. Karbonun piyasada oluşan fiyatı ne kadar yüksek ise, temiz üretim yapanların lehine ve kirli üreticilerin bir o kadar aleyhine bir durum söz konusu olacaktır.

Yenilenebilir enerji maliyetlerinin son yıllarda ciddi bir şekilde düştüğü ve fosil yakıtlar seviyesine geldiği bu günlerde, devam eden teşvikler ve karbonun fiyatlandırılması ile yakın gelecekte fosil yakıtlardan vazgeçip temiz üretim teknolojilerine yatırım yapmanın daha ekonomik ve akıllıca bir seçim olacağı ise net olarak görülmektedir.■

ÖZGEÇMİŞ

2019 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmasının ardından 2019-2020 yılları arasında Fransa'ya yerleşerek Bordeaux Üniversitesi Hukuk ve Siyaset Bilimi Fakültesi'nde hukuk ve ekonomi eğitimi aldı. Türkiye'ye geri dönmelerinin ardından 2020-2021 yılları arasında İzmir Barosu'na bağlı olarak zorunlu staj eğitimini tamamladı. Zorunlu staj eğitimi sonrasında İzmir Barosu'na kayıtlı olarak Şahin Hukuk ve Temsil Faaliyetleri isimli hukuk bürosunda Avukat olarak çalışmaya başlamıştır. 2021 yılında başladığı İzmir Bakırçay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İmar ve Kentsel Dönüşüm Hukuku Tezli Yüksek Programı'nda halihazırda yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir. Çok iyi derecede İngilizce ve Fransızca dilbilgisi bulunmakta olup Almanca dil eğitimine devam etmektedir. Kentime Değer Projesi ile yürütülmekte olan "Kent Hakkı Okulu" projesinde aktif görev almakta; sürdürülebilirlik, çevre sorunları ve iklim krizi özelinde çalışmaktadır.

¹ <https://haberler.boun.edu.tr/tr/haber/turkiye-aktif-iklim-politikasi-uygulayarak-milli-gelirini-artirabilir>